

Letos uplyne 237 let od chvíle, kdy první lidé v historii překonali gravitaci a odpoutali se od země v létajícím zařízení. Historicky první doložený let v horkovzdušném balónu bratří Montgolfiérů s lidskou posádkou na palubě se odehrál 21. listopadu 1783 a lidé tak poprvé v dějinách pohlédli na Zemi ze vzduchu. V koši balónu se v tomto historickém okamžiku nacházeli dva francouzští šlechtici, Pilâtre de Rozier a jeho asistent, markýz d'Arlandes. Balón byl vysoký 21 metrů, průměr obalu byl 13 metrů. Vzhůru ho nesl horký vzduch, jenž byl ohříván spalováním suchého sena. Vzlet se podařil a po chvíli se posádka vznášela nad Paříží a přeletěla Seinou. Po dosažení výšky 1000 metrů balón zvolna začal klesat a první vzduchoplavci přistáli na vrchu Butte-aux-Cailles na jižním okraji města. Ve vzduchu setrvali dvacet minut a uletěli cca 9 km. Bylo to tedy poprvé v historii, kdy člověk překonal gravitaci a mohl tak stát na začátku naplnění jedné ze základních tužeb lidstva - touhy létat. Mezi přihlížejícími let sledoval také jistý Benjamin Franklin.

První horkovzdušný balón ale Joseph a Étienne Montgolfierovi k nebi vypravili o něco dříve – již v dubnu (jiné prameny uvádějí červen) téhož roku se z jejich působiště, města Annonay v jihovýchodní Francii, vznesl horkovzdušný balón do výše 1000 metrů a uletěl dva nebo tři (dle různých pramenů) kilometry. Tento experiment upoutal pozornost Francouzské královské akademie věd, a ta pozvala bratry do Paříže, aby let balónu představili samotnému králi.

První let horkovzdušného balónu s živou posádkou - beranem, kachnou a kohoutem se konal v září 1783 před zraky francouzského krále Ludvíka XVI. Od zámku ve Versailles se pak před zraky krále Ludvíka XVI. a jeho dvora, a také mnohatisícového davu přihlížejících, vznesl 19. září 1783 k nebi modrý balón se zlatými královskými symboly. Posádku tvořila tři zvířata – kachna, kohout a beran, jelikož král zakázal riskovat lidské životy, dokud nebudou známy účinky pobytu ve výšce na živý organismus. „Hospodářská“ posádka byla zpět na zemi přivítána s bouřlivými ovacemi, jelikož se lidé díky ní přesvědčili o tom, že i v tak velké výšce se dá dýchat. Některé prameny ale uvádějí, že kohout let nepřežil. Následovalo povýšení bratrů Montgolfiérů do šlechtického stavu a již zmíněný první let s lidskou posádkou.

Sluší se podotknout, že bratři Montgolfiérové nebyli jediní, jejichž balón se v té době vznesl a letěl. Konkuroval jim rovněž Francouz, vynálezce Jaques Charles, který o dvacet čtyři dní dříve, než vzlétli Pilâtre de Rozier s markýzem d'Arlandes, předvedl 27. srpna 1783 na pařížském Martově poli (tehdy ještě bez Eiffelovky), let prvního balónu plněného vodíkem. Let bez lidské posádky trval 45 minut.

O rok později se již zmiňovaný Pilâtre de Rozier společně s fyzikem Pierre-Ange Romainem pokusili v horkovzdušném balónu překonat kanál La Manche, tentokrát však neúspěšně. Balón se zřítíl a oba muži na palubě zahynuli. Stali se tak prvními oběťmi letecké nehody.

Ani v Čechách jsme nezůstali pozadu, první let horkovzdušného balónu bez posádky provedl v roce 1784 český botanik, lékař, cestovatel a objevitel Tadeáš Xaverius Haenke, první montgolfiéra s lidskou posádkou pak v Čechách vzlétla 31. října 1790. Na palubě byl Francouz Jean Pierre Blanchard, jenž na rozdíl od de Roziera překonal v horkovzdušném balónu La Manche úspěšně (v roce 1785) a poté lety balónem předváděl po celé Evropě - v říjnu 1790 také u nás. Spolu s ním vzlétl a po jistých potížích nakonec i úspěšně přistál hrabě Jáchym Šternberk, bratr zakladatele Národního muzea Kašpara Šternberka.

<https://www.flying-revue.cz/uz-236-let-clovek-dobyva-vzduch-prvni-letci-se-vznesli-k-nebi-v-horkovzdušnem-balonu-v-roce-1783> - upraveno

1) Projdi si rychle text a zjisti - odpovídej větami.

- A) O čem text je?
- B) Kde a kdy se to odehrálo?
- C) O kom se v textu vypráví?

2) Přečti si text ještě jednou pozorně - projdi si každý odstavec a poznamenej si porobnosti (kdo, kdy, kde, kolik, jak vysoko, úspěch....)

První let balonu	
První let balonu s živou posádkou	
První let balonu s lidskou posádkou	
První let balonu plněného vodíkem	
První let balonu v Čechách	
Lety přes kanál La Manche	

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Kdo je hravý , může místo tabulky použít tento „organizér“

První let balonu

První let balonu s živou
posádkou

První let balonu
s lidskou posádkou

První let balonu
plněného vodíkem

První let balonu

„Zkoumavé čtení: systematické za
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/
Operačního programu Výzkum, vývoj a

/na víceletá gymnázia v ČR“,
a státním rozpočtem ČR v rámci

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

v Čechách

Lety přes kanál

La Manche

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci
Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.